Ч. 22 Львів, середа 15. марта 1922. Почтову належність оплачено гуртом, Рік I

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 700 М.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 75 марок, Чехословаччині 25 корон ч., Болгарії 50 левів, Румунії 50 лей, Австрії 1400 корон. Зміна адреси 50 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ:
Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення" 40 М., в „Надісланім", в „Оповістках" і некрольоги 60 М, Між новинками і в редакційній части 100 М. За дрібні оголошення 12 М від слова: товстим друком подвійно. В неділі і свята 50 процент дорозче.

Виходить о годині 7. рано.

Один прим. 30 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

Львів, 14. марта 1922.

Румунські вибори. Румунський уряд ликує: вибори до букарештенського сенату і парляменту, що протягом останніх десяти днів прошуміли над державою боярів, скінчились великою побідою урядової партії — лібералів. Скінчилась дивовижна комедія, одна з безчисленних політичних шопок, якими так багате публичне життя цеї держави.

Для нас найважніще в тій справі, що українське населення румунської держави не дістало при цих виборах **ані одного заступника** ні в парляменті ні в сенаті. Українці вийшли зі стратою, бо доси мали їх трьох в парляменті а одного в сенаті. Змайоризовано нас безпощадно, як лише вміє нехтувати національну меншість розвельможена та роззухвалена незаслуженими военними успіхами румунська національна більшість.

Не маємо ще точних даних про вислід румунської виборчої кампанії, бо цей світок боярського ельдорадо, хоч так нам близький, відтятий китайським муром від решти Европи. Знаємо тільки, що в старім румунськім королівстві вийшло ще перед закінченням виборів 111, в Бесарабії 31, на Буковині 16 а в Семигороді 33 сторонники уряду. Тим чином опозиція розпоряджатиме якими 60 мандатами, коли правительственні лібералі загарбали около 250. Знаємо також, що свою побіду уряд осягнув при помочи страшного терору, насильства і виборчих розбоїв, перед якими блідчуть голосні на весь світ галицькі вибори за часів австрійсько-польських „залізних" рук Баденія і Потоцкого.

Населення теперішньої Румунії складається по обчисленням румунської офіціяльної статистики із 69·9 проц. Румунів і 30.1 проц. инших національних меншостий. Між цими останніми перше місце займають Мадяри ($1\frac{1}{2}$ міліона), опісля ідуть Українці (поверх міліона), Німці (майже міліон), Москалі і инші. З так поважними національними меншостями румунський уряд не сміє не числитися, бодай перед заграничною публичною опінією. І справді маємо деякі проби румунської офіціяльної „совісти" в тім напрямі, коли згадати хоч би заяву президента міністрів Братіяну на мировій конференції в Сан Жармен, де він не хотів підписати мирового з Антантою договору, запевнюючи, що румунська держава дасть своїм підбитим народам добровільно значно більші права, чим вимагали цього в договорі приписи про охорону національних меншостей. Зокрема що до Українців чули ми минулого року заяву румунського уряду, — з приводу одного меморіялу українських делєгатів — що, мовляв, український народ в межах румунської держави все буде користуватися правом на повний національний і культурний розвиток.

Всі ті солодкі слова стояли і стоять дальше в різкій суперечности зі страшною дійсностю, яка доказує, що румунський уряд знає супроти своїх національних меншостей тільки одну політику — безпощадної румунізації. Страшне положення українського народу в Румунії аж надто відоме. Не говоримо про звиш пів міліона Українців в Бесарабії, що перейшовши спід царського ярма безпосередно в румунське, не мали змоги прочуняти в якійсь національній організації, а тим менше про нащадків славних Запорожців, що живуть над лиманами Дунаю і в Добруджі, про яких з румунської статистики годі щонебудь дізнатися. Але страшна кривда, яку робить румунська влада несповна чотириста тисячам буковинських Українців, що завдяки австрійській конституції осягнули були неаби-який степень культурно-національного розвитку, кричить перед цілим світом до неба о пімсту! Закриття всіх українських культурно-просвітних і економічних організацій, заборона всякого національного політичного життя, румунізація трьох українських гімназій і кількадесятьох народних шкіл, перенесення українських службовиків в глибину Румунії а обсадження української території урядовцями Румунами, троблення і нагінка на найдрібнійші прояви українського духа — все те лягло в основу страшного режіму, який важким тягарем придавив наших братів на зеленій Буковині. Румунська газета „Glasul Bucovinei", що видається і друкується в будинку зліквідованої „Селянської Каси", обголошує відверто: „Українців нема, є тільки Русини, а Русини це зденаціоналізовані Румуни".

Слова з кождого огляду дуже знаменні, бо нагадують нам опінію про український народ деяких польських кругів і відкривають анальоґію положення українського народу в межах польської держави. Та як справа української території Буковини, так і справа Східної Галичини є проблємою, яка дожидає своєї розвязки на міжнародній арені, дарма, що обі заінтересовані держави уважають її порішеною силою меча а навіть літом минулого року заключили між собою пакт, яким зобовязалися взаїмно себе боронити на випадок, якби хтось захотів загарбані протягом останніх літ краї їм відобрати.

Одначе живого народа ніякі ворожі сили не покладуть в могилу. Прогули Баденівські вибори, прогудуть і вибори братіянівські, а живий народ все таки найде собі шлях свобідного розвою, бо живого духа народнього не скують ніякі окови.

З української еміґрації.

Український студентський конґрес.

З Відня доносять, що небавом відбудеться там український студентський конґрес, який має розглянути ріжні справи, студентські і політичного характеру.

Вільне Козацтво покидає Вишиваного.

„Русспресс" доносить з Відня: „В склад ґрупи Вас. Вишиваного входили члени т. зв. „Союза Вільного Козацтва". На їх чолі стояв сторонник Скоропадського Полтавець — Остряниця. „Вільні Козаки" творили половину всієї ґрупи. Тепер Полтавець — Остряниця покинув своїх сторонників, заявив своє виступлення з ґрупи і зажадав від ґрупи Вишиваного, щоби вона не користувалася дальше назвою „Вільного Козацтва".

Прийняття у М. Василька.

„N. Fr. Presse" доносить з Берліна: „Український міністер Микола Василько, пані Василько-Вальде і голова українського посольства в Німеччині д-р Смаль-Стоцький углядили дня 26. лютого велике прийняття, на якому були присутні найвисші круги берлінського громадянства. Серед гостей були майже всі диплиоматичні заступники чужих держав, м. и. анґлійський амбасадор льорд д'Абернон, бельґійський міністер ґраф Левергґем і леґаційний радник французької амбасади ґраф Сен-Кентен, кромі цього багато визначних осіб з промислових, фінансових, літературних, мистецьких і театральних кругів.

Пр. 76/22. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часописи „Громадський Вістник" ч. 17. з дня 9. марта 1922. в артикулі п. наг.: 1) „Нова стріча" в уступах: а) межи „не може відбуватися" до „а великі державн", б) межи „відбудови Европи" а „Чиж можливе", ц) межи „покласти конець" а „коли має дійсно". 2) „Італійський голос про Польщу" в уступах від слів „А теперішна союзниця Франції" аж до кінця артикулу. 3) „З дороги життя" в уступах: а) від слів „які вони" до „довгі місяці", б) межи словами „жене далі" а „похід іде", ц) від слів „Зближаємося до" аж до „ефект", д) від слів „Як я вчера" до кінця артикулу містить в собі єство ad 1|2) злочину § 65а) з.к. ad 3) проступку з § 300 к.з. узнав доконану в д. 8. марта 1922 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. п. к., заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862. Д. п. д. № 6. ех 1863 а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мкп. — Львів, дня 10. марта 1922.

(Підпис нечиткий).

Перед конференцією в Ґенуї.

Конференція в справі близького Сходу відложена. — Скликання конференції міністрів для справ фінансових держав Антанти. — Програма ґенуенської конференції. — Неполагоджена справа Східної Галичини

Відень, 8. марта 1922.

(*г. м - й*). На конференції в Бульон, 25. лютого мали рішити премієри Англії і Франції ненарушність на конференції в Ґенуї тих мирових договорів, на яких положила Франція свій підпис. Ними є: договір у Версалю, в Сан Жермен, в Неї, в Тріянон і в Севр. Що до инших договорів, зокрема що до договору мирового в Ризі, то справа дискусії над ним є відкрита, бо він не зобовязує держав Антанти.

В Севр, 10. серпня 1920. підписано два договори. З тих перший обіймає мировий договір держав Антанти з Туреччиною, а другий визначує дефінітивні границі між Чехословаччиною, Польщею, Східною Галичиною, Румунією а Угорщиною з одного боку, а Югославією і Угорщиною з другого боку.

Після інформацій з Парижа, лиш що до сього другого севрського договору ухвалено в Бульон його ненарушність, бо його підписали також держави Антанти, з окрема й Франція, хоча як відомо Польща проти нього протестує.

Инакше справа мається з першим договором в Севр. Вже на весну в р. 1921., в часі нарад Найвищої Ради в Льондоні, взято під обради перший севрський договір і тоді вже було загальне переконання, що його ревізія неминуча. Мотивовано се тим, що держави Антанти, а зокрема Франція постановила покарати Грецію за те, що вона без призволу держав Антанти покликала на престол знов Константина, шурина бувшого цісаря Вільгельма, що був в часі світової війни прихильником центральних держав.

В дійсности Франція змагала до того, щоби вона осіла твердо в Константинополі й Дарданелях. В тій ціли заключили вони відомий трактат з Кемалістами і їх не лиш морально, але і матеріяльно піддержувала та дотепер піддержує.

Ця справа, хоч від року займає політичні уми великих держав Антанти, є до сьогодня не полагоджена, мимо того, щоізза її неполагодження до нинішнього дня кровавляться Греки й Турки. А не полагоджена вона тому, що інтереси заанґажованих держав в тій справі, тобто Англії, Франції і Італії, взаїмно себе перехрещують. Очевидно, що в тій справі найбільше заінтересована передовсім Україна, та на разі справу вирішать без її участи. Буде се, очевидно, не поладнання сього проблєму, але часова латанина.

Для усунення отже сеї перешкоди до ґенуенської конференції рішили згадані три держави сю справу вже тепер полагодити, і тому скликано до Парижа конференцію міністрів для справ закордонних Англії, Франції, Італії на день 6. марта с. р., яку тепер відложено на 22. с. м. Про сю проблєму скажемо тому обширнійше другим разом.

Друга справа, яка заваджає по дорозі до ґенуенської конференції є справа німецьких репарацій, яка також на бажання Франції не може бути дискутована в Ґенуї. Щоби сю справу полагодити, зїхалися сьогодня на наради в Парижі, міністри для справ фінансових Англії (Сер Горн), Франції (Де Лястейрі), Італії (Пеано), Бельгії (Тені), та представники: Америки і Японії. Та конференція має занятися справою відшкодовань Німеччини на річ аліянтів на рік 1922, тому що конференція з Кан, через упадок Бріяна не полагодила сеї справи. Також займеться вона договором, який заключила Франція з Німеччиною у Вісбаден 13. серпня 1921, що клявзулює зобовязання щодо способу відбудови нею знищених північно-східних французьких областей.

З пекучих справ оставалаб ще неполагоджена проблєма східних границь Польщі, зокрема справа Східної Галичини. Та на основі порозуміння між Льойдом Джорджом і Поанкаре в Бульонь, ся справа не є виключена з під дискусії в Ґенуї, оскільки з нею є тісно звязана справа економічної відбудови Европи.

Так бачимо в загальнім нарисі приготовання до конференції в Ґенуї. Даються чути в політичнім світі голоси, що зїзд в Бульонь звів ґенуенську конференцію до „комерційної афери", бо відомими застереженнями віднято їй майже зовсім політичний характер. Через те не буде зайвим приглянутися близче тим-же голосом, як вони собі уявляють програму тої „комерційної афери". Один аліянтський дипльомат висловився не давно так про задачу ґенуенської конференції: Від хвилі, як відбувся зїзд в Бульонь і як поголоски про уступлення Льойда Джорджа скріпили ще сильнійше його становище, справа ґенуенської конференції стає фактом. Се, що психольоґічно розграється між Канами і Ґенуєю є не менше, як перенесення програми нарад із гнітучої сфери репараційної політики в більше згідливу область загального і трівкого мира, а передовсім мира на світово-господарськім полі. На вні слідна зміна в тім, що Англія перенимає щораз більше провід перед Францією, що остаточно виявилося вже в Кан, а що у французькій публичній опінії вже тоді викликало неговодання, що між иншим спричинило упадок Бріяна. Бріян упав, але знаних шість резолюцій з Кан, лишилися правосильні і в Бульонь, так що вони не зійдуть уже із світової арени.

Цілю англійської політики є не так ревізія мирових договорів, зглядно умов репарацій, як радше поставлення европейської економічної програми. В Англії, а подібно і в Америці, прогомоніло вправді обурення, — але не клич, зробити щось конечно з армією безробітних, яка з кождим днем збільшується. В Англії бажають мати забезпечення трівалого европейського „Бурґфріден-у" на ряд років. На яких десять до пятнайцять літ бажають Англійці мати такий стан, в котрім не булоб збрoєнь ані війни, але також ніякої військової геґемонії на европейськім континенті, і звідси іде відповідний натиск на Францію.

В Ґенуї мають бути усталені найперше політичні рамці для вирішень господарського характеру, а їх можна буде перевести тільки у політичню спацифікованій Европі. В першій мірі стоїть тут, так сказатиб, заборона дальшого друковання паперових грошевих нот, а з тим заява принціпіяльнсї згоди держав з високою валютою, допомогти державам з низькою валютою, через уділення їм довгоречинцевих кредитів. Те напр., що діється тепер в Австрії, а саме уділення кредитів зі сорони Англії, Франції і Італії є так сказатиб взірцем сеї політики, яку Англія хоче заініціювати в Ґенуї і пізнійше.

Підчеркненням сих намірів і завдань сподіється Англія спонукати також до співділання Америку. Зєдинені Держави Північної Америки терплять дуже від надмірів збіжа і бавовни, подібно як і Індії, що дусяться в золотих рупіях і не знають, що почати зі своїм рижом і тютюном тоді, коли в Середній Европі панує недобір в консумі, а в Росії голод. В Індіях і в Зєдинених державах Америки докучає також страшне безробіття. Практичний змисл анґльо-саксонської раси ставляє собі за задачу усунення всіх штучних торговельно-економічних перепон, як: заборона ввозу і вивозу, охоронні цла, ріжниці валюти і т. п.

Річ ясна, що для Ґенуї буде рішаючим, як поставиться до сього Франція. Анґлійці хотять успокоїти французьку амбіцію тим, що вони респектують формально французьке домагання, що мирових договорів нею підписаних не вільно нарушувати, — але самим Французам не остає нічого иншого, як застановитися над тим, що їх власні французькі інтереси можуть бути збережені тільки при основнім усталенню і унормованню міжнародних довгів — закінчує свої виводи згаданий дипльомат.

Вже у вище цитованій заяві знаходимо відгуки, що ґенуенська конференція не буде собі звичайною комерційною аферою. В Ґенуї мусять покликані чинники застановитися над всіми причинами світової недуги і всі народи разом мусять шукати дороги, яка привелаб цілий европейський континент до виздоровлення. Шукаючи сеї дороги, натрафити вони мусять на політичні перешкоди а в першу чергу на невирішену східно галицьку проблєму.

З приводу сеї проблєми на самій ґенуенській конференції пише французький публіцист Люї Брес, в місячнику „Ля Реві Контампорен" в політичнім огляді так: „Не менш велику похибку учинили вони (держави Антанти), що не вирішили дотепер питання східних границь Польщі. Після певних інформацій, ся справа буде розважувана на конференції в Ґенуї. Питання Східної Галичини, яке в останнім часі було предметом нарад між париським і льондонським кабінетами, булоб передусім піднесене. Так в інтересі Поляків як і Українців є без сумніву пожаданим, дійти до вдоволяючої розвязки. Ні в однім з проблємів антаґонізми не є так загострені, як в сім. Українці звернулися до Союза Народів і домагаються своїх свобід. Вони доказують, що буфорна держава між Польщею і більшовицькою Україною була би одним з найкращих способів утревалення мира на Сході.

Варшава, здається, не ставиться цілковито ворожо до сього становища; можливе є навіть, що уважаласяб щасливою дійти до гідного для обох сторін компромісу, але подібно, як у спорі польсько литовськім, сей компроміс мав би опиратися на федеративнім принціпі. Як в справі Тракії, про яку тепер багато говориться, так

ИОГАН ҐОТЛІБ ФІХТЕ. 21)

Промови до німецького народу.

Переклав **М. ЕВШАН.**

ЧЕТВЕРТА ПРОМОВА.

Головні ріжниці поміж німецькими та иншими народами ґерманського походження.

(Продовження.)

Пропонований в тих промовах середник образовання нового людського роду мусить бути ужитий передовсім Німцями супроти Німців, і сказано вже, що він є властиво і передовсім власністю нашої нації. І ся думка вимагає також доказу і ми й тут, як дотепер, почнемо від найвищого та найзагальнійшого, показуючи, чим є Німець сам в собі, в своїй основі, незалежно від тої долі, яка його тимчасом стрінула, і чим він був від часу, коли істнує; і доказуючи, що вже в тій основній прикметі його лежить здібність та зрозуміння для такого виховання, яке виріжнює його від всіх инших европейських націй.

Німці є передовсім племенем Германців взагалі, про яких вистане тут місце сказати, що вони взяли на себе справу завдання злучити зведений в старій Европі громадський лад із правдивою, в старій Азії захованою релігією і таким чином в самих в собі і з самих себе дати початок розвоєви нового часу, в протилежности до померклої старини. Далі вистане характеризувати Німця, передовсім протиставляючи його иншим попри нього істнуючим ґерманським племенам; бо инші новоевропейські нації, наприклад славянського походження, здається ще не вспіли так ясно розвинутися супроти решти Европи, аби можна дати їх докладний образ, а инші знову нації того самого ґерманського походження як Скандинавці, яких не має зараз основної причини відграничувати, я беру за безсумнівних Німців, і до них стосуються всі дальші загальні висновки наших розважань.

Передовсім треба одначе, поки розпічну докладнійший розгляд, завважити наперед ось що. Як причину роздвоєння в первістно однім головнім племени я кладу подію, що лише як подія являється для всіх очей ясною та незапереченою; опісля я подам і окремі прояви того роздвоєння, які знов лише як події можна би було вияснити. Одначе що до звязання останніх, як наслідків з першими, як причиною їх і випровадження наслідку з причини, то взагалі я не можу рахувати на ту саму якість та переконуючу силу для всіх. Вправді я й тут не виголошую ніяких зовсім нових і досі нечуваних думок і серед нас є багато одиниць, які до такого погляду на справу або зовсім добре приготовані, або навіть з ним дуже добре обізнані. Більшість одначе має в справах, які тут хочемо піднести, поняття від наших дуже відмінні, і спростовувати їх та збивати всі закиди, піднешені в поодиноких випадках з боку таких, що не мають вправного змислу для цілости, се виходило би за далеко поза границі нашого часу та нашого пляну. Супроти останніх мушу обмежитися лише на їх заохоті до дальшого думання над предметом того всього, що я хочу в тім напрямі говорити, а що в моїм загальнім мисленню не стоїть так окремо та відірвано і без основної глибини знання, як се тут видається. Зовсім не згадати про се я не міг, поминувши невмісність занедбання потрібної для цілости ґрунтовности, вже хоч би з огляду на важні наслідки сього, які покажуться в дальшім ході наших промов, а які властиво належать до найблищого нашого задуму.

Перша і безпосередно для досліду ясна відмінність долі Німців та инших племен з того самого пня є та, що перші осталися в первісних оселях матірнього племени, а другі вимандрували до инших осель, перші задержали і розвивали первісний, матірню мову племени а другі приняли чужу бесіду і поволі перетворили її на свій лад. Лише починаючи від тої найраншої ріжниці, а не в противнім порядку, мусимо вияснювати ріжниці, що прийшли пізнійше, як напр. те, що в первісній вітчині, відповідно до старого ґерманського звичаю державний звязок оставав під владою обмеженою в своїй власти начального старшини а в чужих краях устрій переходив радше на дотеперішний римський спосіб в монархію, і тим подібне.

Перша з поданих змін, зміна вітчини є зовсім незначна. Чоловік дуже легко чується під всяким небом і народній характер зовсім не змінюється завдяки місцю замешкання, а опановує радше його та зміняє його після своєї вподоби. Та й ріжниця впливів природи в сторонах замешкалими Германами, не є велика.

(Продовження буде.)

само в справі Східної Галичини знаємо, що держави Антанти застерегли собі право остаточного вирішення її долі. Міжтим вони дали Польщі мандат до військової окупації, а галицько-українське правительство, котре і далі удержує місії в ріжних столицях, осіло провізорично у... Відні.

По нашій думці, коли це питання наближується до свого дефінітивного вирішення, то воно в дійсности дотичить не лиш Польщі і Галичан, але й мабутньої структури цілого европейського Сходу. Також зі стратегічних зглядів не є маловажним памятати про те, що національне питання в тій справі є міжнародного характеру першорядної ваги".

Велика Україна.

На краю.

(Від нашого кореспондента.)

Большевики дійшли до краю і теперішні їхні змагання відбудувати економічне життя — щонайменче спізнені. Щоби показати наглядно, як большевики виснажили Україну, не будемо подавати цього, що переказують люде з того боку, а полишимо голос самим большевикам.

І так „Комуніст" ч. 39 з 16. лютого ц. р. в „Листі з Миколаєва" доносить:

„Миколаїв оточений голодом — цим і опреділюється весь зміст його життя. Решта — дрібниці, відгомін тієж голодної облоги. Замерли вулиці, вмирають совітські установи, бється з перебоями серце його промисловости, його великих метальообroблюючих заводів. Пустка на базарах. Не побачите тепер гори хліба, що давала його місту богата миколаївська губернія. Право громадянства здобула, перше місце серед річей для задоволення шлунка, заняла камяниста, чорна, брудна макуха.

До того прийшло ще й безробіття. Без праці залишилося більш половина членів проф.-союзів. Чим живуть ці викинуті з колеї життя робітники — навряд чи хто оповість.

Страшніще в Херсоні. Херсон є в центрі голодної катастрофи. Число вмираючих від голода в самому місті поки „для сотки померших за добу". Місто не має засобів, ховати мертвих. Щоб вирити могили і звести трупи доводиться вводити трудову повинність.

Катастрофа збільшується припиненням подачи води і освітлення за браком палива. Властиво, недалеко від міста паливо є, але його нічим привезти. Темрява в місті часто „освітлюється" пожежами. Таким чином згорів один з найкращих будинків — міська дума, в якому містилася Надзвичайна Комісія.

Села? Що за них говорити? Вони викидають голодну піну чоловічу в міста, збільшуючи цвинтарі міст. Але більшість кінчає голодною смертю тут же на селах, у себе на печі. Ховають чи ні, яка ріжниця в тому для тих, хто ще живе, але хто чекає на смерть завтра, хто не має сили, щоб рухатися, хто опух від голоду. Іноді збираються на сходи селяне з жалко водянистими обличчами. Це буває тоді, коли на село попадає випадкова допомога. Тим хто репетує, бігає о допомогу, нічого не дають Причини резоні: Коли ти ще маєш можливість вимагати, значить якось перебудеш ще кілька день. З першу чергу треба нагодувати тих, у кого вже кричати не має сили.

Майбутні перспективи засівної кампанії темні, заховані в невідомости. Худобу й робочу й молошну — всюди зїджено Землю мають обробляти руками, лопатою киркою. Але сама тяжка біда — відсутність насіння.

Люде нічого не знають що робиться на світі, живуть чутками. Вірять в кожне заспокоюче слово, як хворі діти: То Америка надсилає допомогу, то з Чернигова привезуть насіння.

Особливо тяжке враження робить прибережна — морська смуга губернії, південна частина Дніпровського повіту й Очаківський район. Відірвані від всії України, не маючи залізниці, дивляться села в краєвид моря, очікуючи чи при кожному огникові на морі допомоги. Дивляться й миколаївці і вся голодуюча губернія на покрите кригою джерело Буга — але допомоги нема".

Так вже пишуть про себе большевики, але дивно, чому вони не допоможуть голодному населенню з тих 60 міл. пудів, які вони стягнули з селян, як продподаток.

Вже 10 15 міл. пуд. дало би можливість дочекати населенню весни й хоч трохи налагодити господарство.

Але мовчить метрополія — хай голодує колонія!

Сильність повстань.

По большевицьким підрахункам за 1921 рік на Україні було 237 налетів повстанців. Підчас ліквідації повстанчих виступів убито 2324 повстанців. З боку комуністів були втрати — 302 відповідальних робітників комуністичної партії, 10 комісарів і 11.622 красноармейців. Звичайно большевики кваліфікують повстанців як бандитів, а тому й офіціяльний доклад про них носить назву: „Бандитизм і його жертви".

Боїться нового повстання.

„Комуніст" в ч. 40 бє на тривогу й боїться, щоби на Україні не вибухло знову повстання. Перечисляючи всі причини, які треба теперже винищити на місці, щоб не було повстання в середині України, газета переходить до зовнішніх противобольшевицьких груповань, які можуть знайти співчуття серед населення України.

Слідом за „Правдою" „Комуніст" заявляє, що на весні треба чекати нападу з боку Румунії, де маються організовані ударні частини з українських вояків, що стягнуті до прикордонних пунктів Бесарабії. Тому домагається „Ком.", щоб совітська влада завчасно попередила новий вибух.

Далі „Комуніст" наводить, як він каже, „таємне донесення бандитського міністра Никовського в справі согласованої праці поміж петлюрівцями і махнівцями для встановлення єдиного противобольшевицького фронту".

Повстання під Одесою.

По донесенням румунських газет, в околицях Одеси вибухло противобольшевицьке повстання. — (Рпр.)

Мілітаризація університетів.

„Ізвестія" доносять, що военно-научна рада України і Криму рішила зорганізувати при харківськім університеті катедру военних наук.

Холера і чума.

Як подає совітське радіо, на В. Україні сього року появилася холера дуже рано. В Єлисаветграді дня 1. марта було 3 ствердженних і 25 нестверджених випадків холери. В околицях Миколаєва стверджено 23 випадки чуми.

Чужоземці на В. Україні.

По ще незакінченим даним (відомости ще не поступили з Бахмутської і Київської губ.), на Україні большевики зареєстрували чужоземців 14.364 осіб, в тому числі: Австрійців — 2540; Поляків — 2843; Турків 1985; Німців — 1039; Румунів 1031; Греків — 1335; Болгар — 614; Латишів — 88; Англичан — 78; Сербів — 291; Французів — 216; Італійців — 241; Швайцарів — 154; Чехословаків — 236; Бельгійців — 44; Мадярів — 51; Американців — 46; Китайців, Корейців, Японців — 272; других національностей — 1260.

Рух між Києвом і Харковом.

Лише тепер большевики відновили безпосередній рух потягів між Київом і Харковом через Ворожбу. Пасажирський потяг покищо курсує раз на тиждень, по четвергам.

Українська капеля.

В Київі основалася перша державня українська музична капеля „Думка" під орудою Нестора Городовенка. Як подають Харківські „Вісти" заснования „Думки" в обєктивно-політичному розумінню було противагою „відомому петлюрівському - національному хорові" Кошиця, що виемігрував разом з Петлюрою за кордон та „осолоджує там слух німецьких і французьких буржуїв".

Капеля виїхала на днях на виступи у Москву.

В Одесі.

„Вісти" подають: У звязку з серйозним голодом, який зростає в жахливих розмірах одеський політпросвіт заборонив музику та концерти в каварнях і театрах.

Л. БІЛЕЦЬКИЙ.

Естетика сучасної поезії і творчість П. Тичини.

(Продовження).

Одно із майстернійших поетичних засобів інструментовки є прийом, коли внутрішня рима творить зовнішне римованнє рядків. Цю рису в перше ми зустрічаємо в поезії М. Вороного і в поезії В. Щурата. У Тичини ця поетична риса зустрічається надзвичайно часто:

Птах — ріка — зелена вика —
Ритми соняшника...

Над житами йде з медами —
Хилить келехами. (Вітер).

Де є внутрішня рима, там вже природньо вона творить або дальнійше римування, або закінчує цей процес римовання. Отже ця риса є завсігди природньою при внутрішньому римованню.

III.

Архитектоніка поетичного твору Тичини є найкраща сторінка не тільки в його творчости, але взагалі в українській поезії. Під архитектонікою ми розумієм поетичну структуру вірша не лише у відношенню до поетичних засобів стилю поета, але й до поетичної конструкції його твору в цілому. Тут виявляється не тільки індівідуальність поетичного таланта кожного поета, але його талант підноситься до найвищого ступіння творчости, бо всі окремі частини його твору, всі деталі згармонізо зані так, що творять одно монолітне ціле, викінчене і замкнене в собі самому. Коли поетичну ритміку та інструментовку твору можна вважати лише етапами, через які поет своє слово підіймає до музичної мельодії, то архитектоніка твору є найвищий ступінь музичного піднесення поезії, бо тут ми маємо діло не з окремими ритмічними та звуковими виявленнями (тактів, звуків голосівок, шелестівок, звукової лінії розділового знаку, римовання), а з мельодійністю цілої теми поетичного твору, кількох тем та їх взаємного слідування і розвитку їх варіяцій. Отже архитектонікою своїх творів поет є або справжній мистець, віртуоз своїх творчих виявлень, або є нічим иншим як звичайним писакою, що піднявся на ходулі риторичних шабльонових образів, традиційних затасканих тем та їх ритмічного вислову: від того, як поет користується поетичними засобами стилю, як розвиває тему; від того залежить і майстерна вартість його поезії. З цього погляду найвищим поетично-творчим засобом стилю є паралелізм, що у своєму історичному розвиткові виріс із порівнання, і метафора, що закінчує процес символізації. Психольогічно кожне словотворення переживає три стадії розвитку: 1) стадію епітета, 2) стадію порівнання, коли епітет викликає новий предмет; порівнання перетворюється в паралелізм, що в конечному розвиткові дає символ; 3) стадію алюзії (символічного натяку: „яблочко недалеко котиться від яблоні" (яка мати, така і донька; які батьки, такі і діти), коли боротьба двох предметів творить новий предмет, якого немає в обох членах порівнання; ця стадія (алюзія) переживає ріжні фази поетичного розвитку: Коли відбувається творення нового образу в кількосному значенні, то такий поетичний вислів буде сінекдохою, творення нового образу в якосному значенню — буде метонімія; цілковита заміна одного образу новим буде метафора. Через метафору ми переходимо до найпростійшої єдности поетичного виявлення, до символу в образі, в творові. Засоби поетичного вислову є етапи меншого або більшого наближення до символізації твору, до того, через що ми той чи инший твір звемо поетичним, художнім, взагалі мистецьким. Отже з мистецького погляду одні вислови є більш вартні, другі менше вартні. Паралелізм у самому ріжноманітному його виявленню, алюзії, особливо метафора вважаються найвартнійшими засобами мистецького виявлення; і поет чим богаче користується цими поетичними засобами, тим його твори ховають в собі найбільші скарби мистецького духа та його творчости. Ці всі поетичні засоби вислову є невідділимою частиною народньої поезії: і той поет, що студіює народні твори, найкраще відчуває красу цих висловів, їх символіку і той поет не може не черпати із цього найбогатшого джерела окремих поетичних виявлень народнього творчого духа. Ходить лише о те, в якій мірі він мусить черпати і як до них відноситись індівідуально. Коли поет до своїх творів народні засоби поетичного стиля буде черпати рівна тапи де треба і не треба, цим він лише зменшує їх вартість, бо перли лише тоді грають промінням сонця, коли їх небагато, і коли вони на своєму місті є явищем оригінальним, в противному разі будуть лише докучливим додатком, як є докучливим проміння сонця коли хто наводить його на наше лице через люстро.

(Продовження буде).

ІВАН РУБЧАК.

(З нагоди 25-літнього ювілею сценічної діяльности)

Іван Рубчак! Імя широко відоме на Галицькій Україні. На згадку цього імени виринають в памяти такі креації на нашій сцені, як Мефісто (Фавст), Кардинал (Жидівка), Кецаль (Продана Наречена), Тореадор (Кармен), Альфіо (Кавалерія рустікана) Стольник (Галька), кн. Гремін (Онєгін), незрівнаний Карась (Запорожець за Дунаєм) і жупан (Барон циганів) та богато инших. З іменем його та його незабутньої дружини — Катрі з Коссаків звязана перша постановка европейського оперного репертуару на українській сцені. Мабуть не має у Східній Галичині міста чи місточка, в якому Рубчаки не збірали би горячих оплесків, не виховували любови до театрального мистецтва.

Захоплювалися ними не тільки свої, а й чужинці.

Коли в Чернівцях перед війною рівночасно йшов „Барон циганів“ на українській і німецькій сцені і в ролі жупана на німецькій виступав знаменитий віденський комік Жірарді, черновецька преса поставила висше креацію Рубчака, зазначуючи, що жупан Жірарді надто віденський, а Рубчака справжній мадярський.

Рубчакови усміхалася карієра співака з европейською славою. Його ангажував дир. Павліковскі до польського мійського театру, обіцюючи вислати на спеціяльні студії до Медіоляну. Та він фанатично любив убогу українську сцену, розумів велику національну місію, яку відігравав рідний театр в бистрому рості національної свідомости, тому не пішов на приману слави й забезпечення старости. І сьогодня він святкує 25-ліття своєї діяльности. За ним чвертьстоліття мозольного труду на сцені мандрівного театру, широка популярність серед українського громадянства, а перед ним незабезпечене завтра.

Іван Рубчак — син заслуженого калуського міщанина Домініка, який на спілку з міщ. Теніцьким купцем Я. Коритовським, о. Рожанським і ріднею Губчаків поставив перші підвалини під організацію Калущини. Малим хлопцем брав участь в прекраснім хорі, зорґанізованім Сп. Губчаком. І п. Губчак дав йому перші лекції співу.

Тоді саме була у нас актуальною справа орґанізовання хорів по містах і селах. Взявся за це й молодий І. Рубчак. В 1894 р, підчас побуту театру в Бродах звернено увагу на його гарний голос і тодішній директор театру „Української Бесіди“ Ґуляй ангажує девятнайцятилітнього Рубчака до хору. Режісером був тоді талановитий Кость Підвисоцький. Між акторами були такі визначні сили, як Янович (батько Леся Курбаса) і Стечинський, Цим трьом заслуженим діячам української сцени в Галичині завдячує Рубчак своє вишколення. Від Підвисоцького навчився дикції, від Стечинського рухів, від Яновича чуття, з яким слід віддавати ролю. Ученик був понятливий і скоро почав вибиватися серед театральної дружини. В безперервній мандрівці театру по Галичині, Буковині, а в 1903 і по правобережній Україні І. Рубчак зі своєю дружиною — головні сили нашої сцени.

До найкращих споминів з того часу зачисляє ювілят побут на Україні в 1903 р. Тодішньому директорови театру п. М. Губчакови вдалося дістати дозвіл на низку вистав в Камянци, Житомирі, Проскурові і Жмеринці, словом — в місцевостях, в яких не можна було зявитися українському наддніпрянському театрови.

В Камянци з першу поставилася публика з резервою до українського театру. Заповіджену виставу „Барона циганів“ прийнято з недовірям, мовляв — як хахли можуть виставляти таку річ. Та вже перша вистава проломала леди. Рубчака публика на руках косила.

Війна заскочила театр в Чорткові. Рубчак з ріднею опинився в скрутнім матеріяльнім положенню. Щойно в 1915 р. весною завдяки заходам Л. Курбаса вдалося скомплєтувати трупу і розпочати вистави в Тернополі. Там остає театр до 1918 р. Після вибуху революції відіграє там цінну аґітаційну ролю. Приходять австрійські війська і Рубчак вступає до Українських Січових Стрільців. В 1919 р. відбуває з ними похід Галицької Армії за Збруч. В чотирокутнику смерти тратить дружину та зятя і після важких переходів вертає на рідні галицькі облоги.

З приходом п. Загарова на артистичного керманича театру „Української Бесіди“ у Львові, вертає сюди й Рубчак. Довголітні труди й невигоди не зломили артиста. На сцені бачимо його все таким самим, як колись перед роками. Бадьорість, темперамент, певність рухів, панowання над широкою скалею свойого басового голосу, природність гри і вміння підчеркувати характеристичні риси даного типу — ось прикмети Рубчака як артиста. Прикмети, якими все скупчував біля себе увагу театральної публики, своєї і чужої.

В 25 ти літню річницю мозольної праці артиста-громадянина українська суспільність бажає улюбленому Ювілятови, щоби в міцнім здоровлю, серед кращих умовин, як досі, як найдовше потрудився ще для рідної сцени.

М. Струтинський.

Преса.

Нещасні малополяки в „найстаршому з польських міст“.

Якийсь пан Голендер, якого доля закинула в малопольську Тисьменицю росписався оноді з жалями на польську владу, яка — risum teneatis — ні менше ні більше а „рущи всходню Малопольску“. На думку того нещасного малополяка, якому не дає спати та „пшепєнкна поляць краю“, яка „мусі належеть до Польскі“, польський уряд сам вбиває граничні палі не в Дніпрі ані в Збручі навіть а в Сані, тій фатальній річці, що вже й без того напсувала богато крови ріжним велико- і малополякам... Польський уряд не робить нічого (а кольонізація „кресуф“?) шоби піддержати ті „зникаємі групки польських урядовців, які з повним самопожертвованиям піддержували польську культуру (гнучке слово!), в ще дрібніиших „групках міщан-поляків та осілих там кольоністів“. Як жеж можна? Таж Тисьмениця це „найстарше з польських міст“, про яке згадує найстарший з хроністів Нестор“ і т. д.

Колиб хто думав, що це узято з „Щутка“ чи „Будяка“, хай візьме до рук „Слово польске“ з дня 13. марта ц. р. а переконається наглядно, що „вшехпольська дурійка“ це грізна, невилічима недуга, з признаками характеристичними для люстичного розмягчення мозку. На всякий випадок крик роспуки п. Голендра, який в товаристві ще кількох малополяків зле себе почуває серед грізних филь українського етнографічного моря, є наглядною ілюстрацією до „польскосці“ нашого краю, „польскосці“ уґрунтованої на зникаємих ґрупах за хорих зі світа кольоністів.

Більшевизм в Польщі.

В четверговому ранішному виданню „Нає фрає Прессе“ помістила Ф. Носсіґ обширну статтю, в якій читаємо „Більшевизм в дійсній своїй формі пізнала я щойно підчас свого побуту в Польщі. Як безпосередна сусідка Росії, звязана з нею безчисленними взаєминами є нині Польща може найкращим обсерваційним тереном в відношенню до більшевизму. Варшава заповнена російськими і польськими елементами, які цілими роками жили під більшевицькою владою, а деколи були навіть примушені вступати до більшевицької служби і в той спосіб мали нагоду пізнати позакулісні тайни.

Польська література про більшевизм є богата і повчаюча. Богатий і конкретний матеріял в парі з богатьома повчаючими увагами приносить особливо книжка п. з. „Більшевизм“ (Краків 1920.) Книжка появилася безіменно. Її автор інжінер, був довший час керманичем цілого російського залізнодорожного апарату. Успів врешті втечи до Польщі, де описав усе, що бачив. Негайно після появи тої книжки, більшевицькі аґенти в Польщі викупили цілий наклад і знищили його. Автор пропав небаром без сліду..,

Цінне признання.

Ст. Брандовскі кінчить свою „Хроніку тижневу“ в „Gazeci Porann-ій“ (з 13. ц. м.) так:

Cygaństw, szelmostwa i szachrajstwa tyle, o wpływ i władzę bije się hałastra, tak przeżywamy „osobliwsze chwile“ w ten sposób Polska podąża ad astra. Ogniem i mieczem ongi Ruś się brało, dzisiaj, kubanem weźmiesz Polskę całą!

Мова фактів.

(Причинки до самоволі шкільних властей.)

Військовий побір.

І в тому ділі оказують шкільні власти надзвичайну ревність. Н. пр. шкільний інспектор в Дрогобичі п. Гарліцкі скликує учительство на день 17. вересня год. 8 рано до свойого бюра w sprawie urzędowej, не називаючи зовсім тої справи. Усім явившимся у нього роздав карти покликання до перегляду і візвав їх іти за ним до салі, де урядувала поборова комісія.

Зборівський шкільний інспектор порозсилав такі зазиви до українського учительства:

W Zborowie 12./XII. 1921. Rada szk. powiatowa w Zborowie. L. 1737/1. Do Pana N. N. . . . . W myśl reskryptu kuratorjum szkolnego we Lwowie z dnia 17./XII. 1921 l. 39084/I. Wzywa się Pana do osobistego jawienia się w biurze R. S. P. w Zborowie dnia 27. grudnia w celu protokularnego przesłuchania go w sprawie przynależności państwowej ze względu na niejawienie się jego do przeglądu wojskowego.

Przewodniczący Wahn.

Інтерпретація обіжника.

III. Львівська шкільна Кураторія оголосила в Урядовім Деннику ч. 19 обіжник з дати 13./12. 1921 ч. 1653/пр. про звержання аж до відкликання іменовання кандидатів учительського звання на учительські становища і про відкликання номінацій, будучих на черзі (в току). Допустимі є винятки, вимагаючі подрібного узасаднення. На основі сього обіжника шкільні повітові Ради звертають подання о учительські посади не лише кандидатам-ткам учительського звання, але також відмовляють посад навіть регабілітованому учительству, що має за собою багато літ служби і від трьох літ домагається посад. А вже зовсім хибно принороввлюють шкільні повітові Ради повищий обіжник до щих учителів-льок, що їх принято ще перед його появою до служби і виплачувано їм вже службові побори. На пр. шкільна повітова Рада в Городенці приняла до служби з кінцем жовтня м. р. певну скількість українських і польських сил. По появі названого обіжника шкільний інспектор Тарас звільнив з посади з днем 1. січня 1922 р.: уч. Шлемкевича в Пробабині, Козанкевичівну в Серафинцях, Стрільчаківну в Стрільчу, Кабана в Гарасимові, Касіянову в Серафинцях, Ольгу Рубінгер в Поточисках і Марію Романко в Чернелиці. З днем 1. лютого звільнив той сам інспектор: уч. Шумейла в Чернятині, Турчина в Городенці, Новодворську в Семаківцях, Прокоповичівну в Торговиці пільній. Таке звільнення є тим замітнійше, що з учительських сил польської народности, яких іменовано в тих самих термінах, не звільнив шкільний інспектор ні одної особи.

Поступок шкільного інспектора в Городенці унагляднює нам роботу свавільних шкільних інспекторів по повітах в нищенню українського учительства, а тим самим шкільництва. А що шкільні власти уважають кождого зголошуючогося до служби учителя за кандидата учительського звання, не дають посади навіть тим учителям, що то повернули з Росії по 6—8 літах неволі, або регабілітовані ждуть більше двох літ на посаду, хоч мали вже за Австрії кільканайцять літ служби.

Ілюстрацією до цього нехай послужать отсі факти: Стефан Кривяк учитель від 1911 р. в повіті Мостиска в падолисті 1921 р. вернув з російської неволі, куди попав іще в 1914 р. Одержав посаду в Підгатях, де винаймив собі мешкання, що власним коштом реставрував. По появі названого обіжника звільнив його інспектор Туманек зі служби і радив старатися о посаду на заході. В Підгатях не відбувається наука лише тому, що нема учителя. Однак обіжник цей не перешкодив п. Туманекови надати посади свіжим кандидатам.

Так само Петро Хабурський, б. учитель в Дитятині, пов. Рогатин, вернув з російського полону, де перебув 6 літ і не може дістати посади. Хмара і Мулька — Сокаль, Котівна—Мостиска і т. д. і т. д.

А мета такого поступовання: довести їх до приняття посади на польській території в Зах. Галичині або в Королівстві і тим способом позбутися їх із Сх. Галичини.

Думав би дехто, що львівська Кураторія не погоджується зі самоволею шкільних інспекторів. Факти приводять до переконання, що всі надужиття шк. пов. Рад діються з припоручення Кураторії і на її виразну згоду. Де навіть трапиться людяний інспектор, що хотів би бодай в части вдоволити українське

населення, зустрічає він опір з боку Кураторії. Ось факт: Учитель Т. Бородач повнив вже службу від 1. січня 1921 р. з Улазові, пов. Чесанів, і побирав платню. З початком вересня м. р. Шк. пов. Рада в Любачеві переслала Кураторії внесення на полишення його в службі на тій-же посаді, але до нині (понад 6 місяців) нема з Кураторії відповіди, а названий учитель животіє без служби і платні.

Для характеристики ревности куратора п. Собіньского в полагоджуванню справ українських сторін подам такий факт: О. сов. Стефанович, одинокий український представник в міській шк. пов. Раді у Львові, переслав 15. вересня м. р. на руки куратора п. Собіньского представлення, в котрому просив його знести провокуючу заборону шкільного інспектора принимати до одинокої публичної в краю виділової школи ім. Шашкевича молодіж з передмість Львова. Доперва дня 13. січня н. р. одержав о. сов. Стефанович відповідь, в котрій п. Собіньскі затверджує зарядження шк. Інспектора проти принимання молодіжи з передмість Львова. Повних чотири місяці потребував п. Собіньскі, щоби в тій так важній справі відповісти одиному з найстарших і найповажнійших українських громадян і то не в Копичинцях, але таки у Львові.

(Продовження буде.)

Совітська Росія.

30 міліонів голодуючих.

По офіціяльним даним, число голодуючих в Росії доходить до 30 міліонів. До обнятих голодом областей належить і Туркестан. Деякі околиці замінилися у справжню пустиню.

Мобілізація комуністів.

Центральний комітет російської комуністичної партії видав наказ, по якому всі члени зазначених партій, які народилися 1901, 1900 і 1899 р., мають зголоситися до червоної армії. Як зазначено в наказі — „отсрочек" нікому не буде дано.

„Амнестія".

„Русспресс" доносить: Із сов. Росії утік бувший военний полонений, котрий дістався з Риги до Росії з цілою партією полонених. Він розказує, що в Себежі большевики відділили від партії 16 осіб, що належали до був. армії Савінкова і їх розстріляли.

На границі Польщі і Финляндії.

„Руль" пише: Наслідком заключення военної конвенції поміж Польщею і Финляндією, совітське правительство перекинуло значні сили на границі Польщі і Финляндії.

Притягають до відповідальности с-ерів.

В „Ізвестіях Всерос. Центр. Вик. Комітета" від імени президії державного політичного управління повідомляється, що в його розпорядженні є матеріяли про терористичну й бойову діяльність партії соціяльних революціонерів. З огляду на те, що матеріяли встановлюють „злочини" партії соціял революціонерів, Президія державного політичного управління віддає до суду Центральний Комітет Партії с.-р. і ряд її активних діячів, а тому пропонує їм всім явитися в Росію, щоби стати перед лицем верховного революційного трибуналу.

Закриття театрів в Петрограді.

З приводу катастрофального фінансового положення театрів в Петрограді, большевики зменшили значно артистичний персонал і рішили закрити ряд театрів. (Рпр.).

Український театр в Москві.

В Москві відкрився постійний український театр. Дня 26-ого лютого було виставлено „Назар Стодоля".

Чека і д'яманти.

Ставропольським Ревтрибуналом розглянено справу про спекуляцію великими діямантами (27 карат.). 16 осіб, з яких більша частина одповідальних робітників був. губерніяльної Чека і Губрозиска, засуджено на розстріл.

„Новая Росія".

Петроградська група „Сменовековців" в останніх числах марта випускає перше число журнала „Новая Росія". Серед учасників находяться: проф. Андріянів, Ашешів, Йорданський, Тан і проф. Фаусек.

Дописи з краю.

Ослави чорні п. Надвірна.

Громадяне Ослав чорних жалуються на настановленого польською владою війта Грицька Мельничука, від якого громаді приходиться багато витерпіти. Він знущається над громадянами, як хоче, і нема його кому покарати. Дібравши собі до пари поплечників, таких неспокійних духів, як Дмитро Лесюк, Олекса Лесюк, Володимир Ревтюк та инші, напав тої неділі коло церкви на Івана Захарчука і його сина Антона, та тяжко їх побив. Другого дня напивався зі спільниками в корчмі та хвалився, що вбє Михайла Петруся на смерть і нічого йому за це не буде. Може би яка вища влада вглянула в справки пана війта Гриця Мельничука? А на ті справки знайдеться багато свідків..

З Гусятинщини.

Відносини в гусятинськім повіті нічим не відріжнюються від відносим в инших повітах. Той сам режім „твердої руки" і недопускання до широкого розвитку народних сил. Місцеве староство хвалиться вправді „своїм лібералізмом", але поліція державна і ріжні надполіційні, „народові" установи переводять систему поліцийних репресій до найдальших границь. — Особливою ревностю в поборюванню усякого українського руху в повіті визначається Суд в Копичинцях а з окрема начальник Суду п. Турковский.

Поки старостою в повіті був п. Кульчицкий, відносини були які такі. Будучи чоловіком европейської міри, п. Кульчицкий умів держати приличну лінію, і знав опертися забаганкам шовіністичної зграї. Та в часі конскрипційних замішань п. Кульчицкий відійшов, а його місце заняв „вшехполяк" п. Карасіньский.

В часі його урядовання прийшлося перевести цілу баталію за істновання українських семинарійних курсів, та за народну школу в Копичинцях. Боротьба увінчалася повним успіхом і нині істнують в Копичинцях приватні семинарійні курси, народна школа і 2 кляси гімназіяльні.

Вже від року істнує в повіті живий просвітний і економічний рух. Відновили свою діяльність майже всі читальні „Просвіти", і нині працює в повіті правильно 46 читалень, ледви в кількох громадах нема ще нині читальні. Засновано також около 20 нових кооперативних спілок. Що неділі і що свята розїзджають з Копичинець делєгати на люстрацію читалень і ревізію спілок. Що неділі і свята відбуваються аматорські вистави і відчити. — Сей рух звернув на себе увагу команданта повітової поліції п. Лєва і той вітрить все що за сею чисто просвітною акцією, якусь таємну організацію і роботу і старається зловити нитки якогось „великого заговору". Поки що ставить на кождім кроці перешкоди. Кроки поліції в тім згляді є, деколи, за горячі, трапляють далеко по за ціль і осягають, як раз противні наслідки. З тої категорії належить занотувати вельми характеристичних кілька арештовань, з котрих поліція і Суд думали видобути якісь важнійші консеквенції, однак попали кулею в пліт.

В Хоросткові оснувала місцева читальня „Просвіти" курс анальфабетів і запросила на науку п. Білана. За кілька днів по прибуттю п. Білана до Хоросткова його арештовано за підбурювання проти польської народности. Слідство тревало довший час і остаточно суд, не знайшовши підстави, мусів п. Білана випустити на волю.

Польський державний знак білий орел, то се так як шапка Геслєра. Його поваги не вільно нарушити. Так запевне думала поліція в Василькові і арештувала двох членів читальні за те, що поважилися здіймити орла зі стіни, убираючи шкільну салю на представлення. Коли командант поліції о тім довідався, зажадав, щоб орла повішено знов на те саме місце, що представлення не буде могло відбутися, бо він його розжене. Та зібрані гості, жінки і діти, рішили „знимаймо верету" (куртину) і ходім до дому. І ціле село зреклося вистави і вийшло зі салі, оставляючи самого команданта з орлом в шкільній салі. Бачучи, що сталося недобре, жандармерія заарештувала двох аранжерів вистави і віддала до суду в Копичинцях. Тут просиділи вони кілька тижнів, поки не оказалося, що вони не винуваті, а цілий факт викликала жандармерія своїм нетактовним поведенням.

Остатний акт мав місце на днях. П. М. Базник і Дереворіз, учителі місцевих приват. українських шкіл виїхали до с. Мишковець на загальні збори „Просвіти". Тут деякі громадяне питалися, що робити в справі данини і ті поучили їх, що можна робити особисті або збірні рекурси і просьби. Це поліція взяла за „бунтування" проти данини і оба пп. професори попали в арешт слідчий до суду в Копичинцях за § 65 з. к. то є. за накликування до опору проти плачення данини. Хоч на річи не було нічого, начальник суду п. Турковский завісив над обома професорами арешт слідчий і ті просиділи 8 днів, аж до переслухання свідків в арештах. Суд і поліція мали надію, що при тій нагоді впадуть на слід цілого „заговору", та з того нічого не вийшло. По переслуханню свідків суд мусів обох арештованих випустити на волю, не довідавшись нічого.

Цікаве в тім згляді становиско місцевого старости п. Карасіньского. З нагоди висше згаданого арештованя двох учителів приватних українських шкіл п. Базника і п. Дереворіза попросив п. староста до себе місцевого українського адвоката д-ра В. Левицького і заявив йому, що коли на будуче учителі українських приватних шкіл не перестануть їздити по читальнях „Просвіти" на люстрації, відчити і т. д., то він розжене всі українські приватні школи. — Не помогли персвазії, що поступованнє, чи навіть каригідні вчинки учительського збору, не повинні мати впливу на долю школи, в якій вони працюють. П. староста сказав: „Ja to zapowiadam i ja to wykonam".

Серед яких відносин жиє і працює у нас місцева інтелігенція, хай послужить побіч повисшого факту ще і факт слідуючий: Знайшовся припадково в Копичинцях біженець з Московщини, скрипак віртуоз п. Березовський. Його запросив до свого приватного помешканя місцевий адвок. д-р Левицький, де ширше товариство прислухувалося його артистичній грі. — Те видало ся підозрілим місцевій поліції, котра все знає і любить слухати музику навіть попід чужими приватними вікнами і та слідуючого дня заарештувала п. Березовського і затаскала на поліцію. Тут його страшено викиненням за Збруч і під тими погрозами випитувано його, що він робив в приватнім помешканню Д-ра Левицького, хто там був і що хто говорив про Польщу, Україну і т. д.

Одним словом поліція шукає притоки, щоби зловити в свої сіти всіх Українців і знищити одним замахом всю дотеперішну роботу і організацію. Та не один ще раз прийдеться перестояти під віконцем, та не одну чарку треба ще випити поки удасться тутешній поліції зловити небезпечного пташка і заслужити значного чину.

Оляф.

РІЖНІ ВІСТИ.

Румунія заперечує.

П. А. Т. доносить з Букарешту: „Тут заперечують відомости із совітських жерел, начеб Румунія позволила Петлюрі на зорганізовання армії на румунській території та дала йому підмогу".

Репатріяція членів 6. армії Петлюри.

У Варщаві відбувалися на протязі цілого місяця переговори поміж посольством радянської України і польським міністерством закордонних справ в справі репатріяції членів армії Петлюри. На засіданню дня 3. марта остаточно вирішено, що на основі додаткової ноти українського уряду до польського з дня 24. лютого 1921 р. польський уряд годиться на репатріяцію армії Петлюри. Цю справу передано мішаній комісії, до якої український радянський уряд вислав дня 8. марта окремий меморіял. Український виконавчий комітет оголосив дня 30. листопада 1921 р. амнестію для репатріянтів і ця амнестія буде примінена і до членів 6 армії Петлюри. Рядовики цеї армії підлягають амнестії без застережень, а офіцери мусять складати декляраціїї, які будуть провірені українським радянським урядом. („Дзєнік Людови").

Армії европейських держав.

На поручення Союза Народів льорд Ешер випрацював проєкт в справі мирового усталення армій европейських держав. На основі цього проєкту Франція матиме право мати 6 корпусів, Італія і Польща по 4 корпуси, Еспанія, Румунія, Греція, Англія, Голяндія і Чехословаччина по 3 корпуси, Бельгія, Данія, Норвегія, Швеція і Швайцарія по 2 корпуси з тим, що корпус має мати 30.000 людей.

В Ірляндії ще кипить.

По останнім звісткам з Льондону в Бельфесті прийшло знов до живої стрілянини. Кинено також бомби. Два полісмени і один по

ручник піхоти убиті, багато ранених.

Повстання в Альбанії.

З Риму доносять, що альбанські повстанці заняли Дурацо і часть Тирану. Уряд виїхав до Ельбасан.

Грецько-турецькі бої.

Звідомлення з Ангори подають, що на грецько-турецькім фронті панує жива боєва діяльність. На відтинку Кодія вдарили турецькі війська на грецькі становища і випрли Греків на північний-захід. На відтинку Ескі Шегір оживлена діяльність артилєрії.

Хто запрошений до Генуї.

Відповідаючи на запити в Палаті громад, державний секретар Гармсворд заявив, що до участи в генуенській конференції запрошені: В. Британія і В. британські домінії, Росія, Франція, Італія, Зєдинені Держави, Бельгія, Японія, Еспанія, Португалія, Норвегія Швеція, Данія, Чехословаччина, Швайцарія, Німеччина, Югославія, Болгарія, Греція, Нідерлянди, Люксембург, Фінляндія, Австрія, Мадярщина, Румунія, Польща, Альбанія, Естонія, Литва.

Головна команда польської жандармерії.

Бувшого команданта польської жандармерії у Львові Гошовского іменовано головним командантом усеї жандармерії в Польщі.

Оригінальне розпорядження.

Польське міністерство внутрішних справ предложило польській раді міністрів проект піддання початкового професіонального шкільництва властям залежним не від міністерства освіти, але від міністерства внутрішних справ. Проти такого, будь що будь, дикого проєкту, який узалежнював би шкільництво від самоволі провінціональних пашаликів, старостів і воєвод, запротестували польські учительські союзи та міністерство освіти.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попереднюю свою адресу.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Конференція балтійських держав.

Варшава. (ПАТ). О год. 1 пол. отворено в палаті ради міністрів конференцію міністрів балтійських держав.

Заворушення в півд. Африці.

Йоганісбург. (ПАТ). Райтер. Прибув тут ген. Смутс, після дуже небезпечної подорожі, підчас котрої стріляли до нього. Смутс обняв команду.

Преторія. (ПАТ). Офіціяльне звідомлення доносить, що почалися операції проти революціонерів так в середущих околицях краю, як і на сході та на заході. Операції відбуваються при участи літаків і мають вдоволяючий перебіг. Літаки не лише бомбардують неприятельські становища, окружені страйкуючими але доставляють харчі поstерункам. В сторфі Брайтен окружили повстанці два відділи поліції, котра цілу ніч боронилася перед наступами. Коли літаки кинули бомби, страйкуючі покинули свої становища. В боротьбах біля Сепілтавн і Рігти Брайтен нанесено повстанцям тяжкі страти і взято 1500 з них в полон.

Резолюція білгородської конференції.

Білгород. (ПАТ.) ЧПБ. На оконечнім засіданню білгородської конференції, що відбулося 11. ц. м., прийнято одноголосно таку резолюцію: Делегати Польщі, Румунії, Чехословаччини і Югославії, котрі зібралися на конференції знатоків у Білгороді для обговорення ряду фінансових і економічних справ, що стоять на дневному порядку генуенської конференції, сконстатували повну однозгідність думок у всіх цих справах. Опираючися на принціпі прийнятім для дневного порядку конференції в Генуї, що не можна накинути ніякої зміни істнуючих договорів, маючи найліпшу волю співпраці для економічної відбудови і консолідації Европи переконані, що берегтиметься житєві управнені інтереси їх країв, дійшли знатоки до порозуміння щодо спільного становища у справах, котрі будуть предметом нарад в Генуї. Знатоки вважають корисним, щоби, коли треба, розглянути спільно також і инші справи, що підлягають їх компетенції, які обговорюватиметься в Генуї.

Плян генуенської конференції.

Гановер. (ПАТ). „Манчестер Ґвардіян" містить начерк цілого пляну генуенської конференції, присвяченого відбудові Европи. Експозе знатоків, зредаговане під проводом Кінса, обіймає 12 головних точок. Конференція не матиме політичного характеру, але економічний і справи чисто політичної натури будуть виключені з нарад. Яко головних участників конференції вичисляє „М. Г." Асквіта, Поанкаре, Нітія, Бенеша, Вірта, Ратенава і Леніна. Яко керовників економічної сторони вичислює б. французького міністра торговлі Бісона, сер Ебля, держ. секр. Шредера, дир. Кунарда Мельхіора, дир. Гляпенапа й Урбіга.

Кабінетна криза в Греції.

Атени. (ПАТ.) На засіданню нар. зборів заявив през. Гунаріс, що прийняв посередництво союзників у справі грецько-турецького конфлікту, та поставав питання довіря. У висліді голосування правительство одержало заяву недовіря, тому кабінет подався до димісії. — Король поручив утворення нового кабінету Тратісови.

В театральній справі.

Вчорашне число „Громадського Вістника" принесло статтю д-ра Юлія Савчака на театральну тему. Самозрозуміла річ, що хоч автор статті є головою товариства „Українська Бесіда", він забрав голос виключно як член тієї частини нашого громадянства, котра радаб вирвати справу української сцени в Галицькій землі з зачарованого кола та зрушити її з місця.

З огляду на те, що стаття д-ра Юлія Савчака навязує до моєї статті у „Вістнику", позволю собі навряд дати кілька пояснень. Моя стаття в театральній справі в першій мірі висловом невдоволення театральною адміністрацією в імени тієї частини нашого громадянства, котра хожденням до театру засвідчує своє зацікавлення розвитком рідної сцени. При такій цілі моєї статті зійшло на другий плян справа засадничої реорганізації театрального діла в Галицькій землі та я повторив думку, яку вже нераз висловлював на шпальтах нашої преси, а саме, що для правильного розвитку нашого театру потрібно, щоб „Українська Бесіда" передала свою опіку над ним окремій інституції, яка мала би піклуватися виключно театральною справою. Тільки з огляду на сьогочасне політичне положення нашої країни я згадав, що такою інституцією міг би стати „Український Ювилейний Театр", хоч мені його статут, затверджений 20. лютого 1914 р., зовсім не подобався вже хочби в огляду на ріжні категорії його членів: почесних, основників, спомагаючих, дійсних і учасників.

Форма тієї інституції, котра перейнялаб наш театр від „Української Бесіди", для мене вже другорядна річ, хоч мені також видається, що найкраще було би створити для нього кооперативу. І за кооперативою промовляв я в нашій пресі вже минулого року перед утворенням театрального комітету. Таку кооперативу мав я на думці, згадуючи про слабу участь наших маєтних людей в розвитку рідної культури в статті „Нова доба українського театру у Львові" кілька місяців тому у „Вперед і". Після тієї статті говорили зо мною про театральну кооперативу як щось, що дуже легко перевести, кілька передових наших громадян, визначних своєю працею на організаційнім, економічнім і фінансовім полі. Тому можу тільки приплеснути голосови за театральною кооперативою.

Організація такої кооперативи це окрема справа, управильнена кооперативним законом. Наразі члени „Української Бесіди", що зберуться цього тижня на загальні збори, повинні сказати своє слово, чи наш театр має бути далі під щіпкою, чи стати на своїх ногах. Так, як є сьогодні, справа театру й сама обертається в зачарованім колі й путає діяльність „Української Бесіди", що має дуже важні завдання в столиці нашої країни навіть поза опікою театром. На шляху до поставленої собі мети має „Українська Беседа" ще стільки зробити, що не швидко могтиме спочити на лаврах.

На мою думку не можна віддавати театральної справи й комітетови. Раз, що комітет комітетови не рівний і продуктивність праці всякого комітету дуже залежна від припадковости. А далі й тому, що найкраще розвивається всяка справа, коли її веде людина, приготована до її ведення й відповідальна кождого разу перед своєю зверхністю за таке чи инше полагодження чи неполагодження справи. Більшість наших комітетів і комісій тільки марнують час тим їх членам, котрі звичайно його найменше мають, і сяк чи так спираються на працю одиниць.

В кождім разі театральна справа стане на бажанім ґрунті тільки тоді, коли при її розвязці відпадуть особисті інтереси й затії, а перед очима стоятиме як засада: громадянське добро й поступ справи.

М. Возняк.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя

Іван Рубчак.

(З приводу 25-літнього ювилею).

Є всякі дива чуда на світі. Кажуть, що тих містичних є навіть сім; та що хвиля чуємо про якесь „осьме чудо" з точки погляду даного субєкта. У мене нині „осьмим чудом світа" є явище а радше факт, який може констатувати кождий з нас, і узрити в нього мусить кождий невірний Тома, бо проходить цей факт перед нашими очима, у білий день, з нашій „не-нашій" столиці Львові — то 25-літній ювилей сценічної праці артиста Івана Рубчака.

Не той ювилей а ця обставина, що Рубчак, український артист, на українській загумінковій галицькій сцені „дожив" (буквально розумію!) такого ювилею.

Двайцять пять літ! Чверть віку — їздити по заказаних галицьких дірах, грати по імпровізованих, на швидку збитих з дощок „сценах", часто в простій стодолі або шопі, — недіспати, недоїсти і жити! Двайцятьпять літ!

Двайцятьпять літ. . . Яких пять з того років бути неузнаним, понеціняним своїми, спокушуваним чужими і не улягти. Перенести важкі удари долі, як смерть дорогої дружини, любого зятя і не впасти на шляху. Тинятися з рідною армією в тифозних вагонах, самому перебути важку хоробу тифу, перенести всі труди воєнного походу і буквально під свистом куль характеризувати облича та грати комічну ролю, ніким краще неосягнену креацію Запорожця, і вернути здоровим із бальором усміхом на лиці. Двайцятьпять літ . . .

В мені відзивається рутенська вперта захланна натура: Коли дав мені хто стільки, чому не має дати більше — тим більше, що нам взагалі Доля так мало дає... Двайцять пять літ... ну, добре, Слава Тобі Господи — але — але... як би так ще хоч з двайцять пять — що? Доле „артистична"? Прецінь ти знаєш свого усміхненого Рубчака? Чому ж не можеш йому на те дозволити?

За стільки наших змарнованих сил, — за стільки змучених, згинувших передчасно, Юрчаків, Петровичів, — за невіджалувану артистку Рубчакову, — дай бодай нашому „Рубьові" дожить тої хвилі, щоби — коли не я — то мій товариш, за других двайцять пять літ міг написати: „50-літний ювилей І. Рубчака".

Це вже було би безперечно „осьме чудо світа" до квадрату. Дай Тобі Боже дожити цього часу, наш добрий Іване!

Варяг.

НОВИНКИ.

— Федак і тов. Польські часописи доносять, що розправа проти Федака і тов. відбудеться щойно в маю, або червни, а комуністів у вересні ц. р.

— Большевицька місія і Шевченківський день. Засідання польсько-большевицької торговельної комісії, яка радить у Варшаві, не відбулося в дні 11. марта з приводу припадаючого шевченківського обходу, як державного свята.

— Самбірська тюрма. Доходять вісти про нового директора самбірської тюрми, який позволяє собі на всякого рода секатури політичних вязнів, трактуючи їх на рівні зі звичайними злочинцями. Заборонює курити, доставляти харчі і т. д. Звертаємо увагу президента суду в Самборі на ці анормальні відносини. — В середу, 8 марта почав голодівку арештований В. Коцко з приводу шикан тюремних властей. (Вп.)

— Голодівка комуністів. Арештовані у Варшаві „на Павяку" комуністи під проводом пос. Домбаля начали голодівку, домагаючи: вільного проходу, відділення від злочинців, дозволу на розмови з відвідуючими через крати і т. д.

— Полковник звів підпоручника але жінку, лише в ранзі підпоручника. Недавно відбулася перед львівським військовим судом розправа проти польського полковника Луковского; він обіцяв п-ні М., студентці медицини, занятій при військовім шпиталі в ранзі підпоручника, оженитися з нею і тим робом склонив її до тілесних зносин та вимантив ще й 20.000 мп. нібито на перстені а тимчасом оженився з другою. Пана полковника засуджено на 6 місяців тюрми і деградацію до простого вояка.

— Шевченківський концерт. Звертаємо увагу українського громадян-

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК.

Приватні крамниці а кооперативні торговлі

В ч 19. нашого часопису звідомляє д. „Сусід“ про істнування якоїсь „закроєної з початку на гуманітарну інституцію“ спілки в Олешичах, в якій „принціп ка італістичний получено з кооперативно-етичним“. Звідомлення не вказує на ніякі близші дані ані дати, однак недвозначно виходить з него, що дана спілка належить до категорії приватних крамниць чи то крамниці кількох маєтнійших осіб, злучених в спілку.

Цілию спілки давати „можливо найвисшу дивіденду від уділів“. Средством до ціли „вишукувати відповідного чоловіка, що має льокаль і коні, та припоручити йому раз в тиждень приїзджати до спілки по товар, привозити торг, продавати після мисцевого цінника“. Омофором, який має прикривати властиву ціль спілки, є визичений нею з дені зверхніх виявів т. зв. рочдельської системи, себто виплачування купуючим деяких відсотків від закупів.

Чи спілка основана на статутах і на яких статутах, не знаємо. Знаємо зате, що спілка не згоджується з „директивами українських торговельних інституцій“ і має свій окремий погляд на кооперативний плян, злучений з проєктом Союза кооператив. А що і ми маємо свій окремий погляд на ті пляни і на спілку в Олешичах, тому позволимо тобі в тій справі сказати ось що:

І. Невмісним є порівнувати індивідуальні краминиці або ті, що є приватною власностю кількох спільників, з кооперативним пляном, бо це дві ріжні вартости.

II. Метою приватного крамарства є по можности найбільші зарібки від вложеного капіталу, метою кооперації є організація масової самопомочи для оборони проти визиску в обігу товарів і т. д.

Для осягнення мети кооперації ведеться між иншим також і кооперативні крамниці, однак тільки на те, щоб всі доходи з тих крамниць, а не лишень малесенька часть на зворота купуючим, йшла для скооперованих, та на те, щоб при задовольнюванню загальної потреби в добрім, недорогім товарі училась маса зорганізовано правляти своїми найпекучійшими справами, своєю спільною власностю. Зате доходи приватних крамниць остають в приватних кишенях в цілости, бо навіть, хоч часом про око і дається опусти або — як в даному випадкові — звороти, то досвід научив, що ті всі опусти і звороти ідуть кінець кінцем таки з кишені самого консумента. Надто приватні крамарі не бажають нікого учити, а раді би щоб всі тайни збільшування зисків остали їх монополем бо знання инших це збруя проти крамарів, збруя, що зветься конкуренцією.

IV. Приватні крамниці ждуть на ліквідування конкуренційних крамниць инших крамарів, щоб заняти їх теплі місця, торговлею-ж кооператив нікого не нищиться, крім консеквентного і плянового нищення темноти і інертности маси, щоб напругою її енергії, власними засобами, без ласки других, доходити до підприємств — власности кождого з окрема і всіх разом. Ми переконані, що такого знання треба для кождого Українця та для щастя нашої Батьківщини сейчас, треба конечно.

V. Такого самого переконання, як ми, є також так цінні наші інституції, як „Просвіта“ і „Сільський Господар“ та усі Союзи Кооперативні. Згадані інституції створили минулого року Краєвий Комітет організації кооператив для розповсюднювання того переконання. Краєвий кооперативний зїзд, що відбувся при участи 76 делеґатів в місяці падолисті 1921 року, однодушно апробував наш плян і припоручив перевести його скоро в життя.

VI. Реалізуючи ті пляни основано минулого року заходами найкрасших наших людей до 200 нових кооператив і відновлено до 250 старих, уладжено оден краєвий і 6 повітових кооперативних курсів (Заболотів, Копичинці, Чортків, Станиславів, Стрий, Яворів), рушено наше спілкове молочарство. Як ті кооперативи, мимо перешкод адміністрації розвиваються, які висліди мають, — просимо переконатися на спілці „Сільський Господар“ в Копичинцях, „Народній Дім“ в Чорткові, Спілковій торговлі в Калуши, кооперативах в Станиславові, Заболотові, Яворові або на сільських кооперативах, нпр. в Загірю коло Рудок, в Старих Богородчанах, в Стронятині пов. львівського і т. д. і т. д. Спілки ті обертають грубими міліонами і хісном, як й дають населенню, спричинили вже в деяких округах масове гуртування коло своїх кооператив.

VII. В тій виконаній кооперативній праці не замічено досі ані непоборимих трудностей в зібранню відповідного капіталу, ані в браку людей до ведення торговлі, ані трудностей через мінливу конюктуру. Наші люди тепер до економічної організації дуже схильні, вони рухливійші, чим перед війною, не жалують гроша. Замічено за те трудности в неохоті місцевої інтеліґенції до праці для „нищого брата“ взагалі, а для розвитку кооперації зокрема.

VIII. Щож до дешевих закупів гуртом просто у жерела, так і та справа вже на добрій дорозі до оконечної полагоди, бо закупи такі зможе полагоджувати Повітовий Союз Кооператив, що законно може істнувати вже для трьох спілок, а надто плянується відповідна акція через „Народну Торговлю“ у Львові і Краєвий Союз господарських Спілок.

З огляду на такі висліди нашої кооперації в краю, радимо Олешичанам не гаїтись з відновою їх „Віри“, яка є власне кооперативною інституцією, а сейчас отворити на основі її статута (§. 5. г.) торговлю мішаних товарів і вести цю торговлю бодай так, як взірцево веде свою кооператив далекий від центра глухий кут нпр. село Володж коло Динова.

Приватним же крамарам нашим, які не підшиваються під кооперацію, а прямо і отверто зарібкують в торговлі, треба знати, що ні наші кооператори, ні ввесь кооперативний рух не є їм ворожим, бо ми переконані, що наша торговля це такий неуправлений обліг, на якому і приватні і кооперативні наші підприємства ще довго можуть побіч себе істнувати і розвиватися для добра народу.

Впрочім ні наша кооперація, ні кооперація инших, сильних народів, нпр. Англійців, Данців, Фінляндців, не є, ані не була боєвим рухом, а є і все буде рухом помирення кляс і народів.

Працюймо для розвитку народньої торговлі, орґанізації кредиту, спілкового молочарства, продукції. Працюймо для розвитку нашої кооперації. Працюймо всі!

А. Гаврилко.

Курс грошей.

Курси заграничних валют. Львівська неофіціяльна біржа нотувала дня 13. ц. м.: американські доляри 4.320—4.330, одинки і двійки 4.220—4.230, канад. доляри 4.050—4.100, одинки і двійки 3.950—4.050, нім. марки 17.00—17.25, сотки 16·70—16·75, дрібні 16·50—16·60, леї 31·00—31·20, дрібні 30·00—30·80, чеські корони 71·00—71·50, дрібні 68·00 до 70·00, австрійські тисячки з новійшої емісії 1000—1050, старшої емісії 2700—2750, сотки новійшої емісії 100·00—105·00, стар. емісії 270·00 — 275·00, 50-коронівки 50·00—140·00, 20-коронівки 20—45, 10-коронівки 10—25, 1-ки і 2-ки 0·90—1·20, рублі 5 сотки 1·70—2·20, сотки 2·80—3 50, 25-рубл. 1·60—2·10, 10-рубл. 1·50—1·55, решта дрібних від 90—1·10 думські тис. 35·00 45 00, думські 250-рубл. 20·00 до 40·00 карбованці 1·00—2·00, гривни 3·00—4·00, франц. франки 370—385, фунти штер. 17.700—17.500, шв. франки 800—820. Золото: 20 кор. 15.700—15.800, 20-франківки 15.400—15 500, 20-марківки 16.200—16.300, фунти шт. 15.500—15.600, 10-рубл. 20.000—20.500, дол. 4.200—4.250. Срібло: Австр. корони 260—265 5-кор. 1300—1350, фльорени 650—680, рублі 1.060—1.070, копійки 5·00—5 20, амер. доляри 2.600—2.650, половинки і чвертки 2.400—2.450, канад. доляри 2.300—2.350, дрібні 2.220—2.250, леї 245 до 255.

ства, що в середу 15. березня о годині 7½ веч. на користь еміґрантів з Великої України відбудеться концерт, присвячений памяти Тараса Шевченка. Концерт відкриється Заповітом і вступним словом проф. Л. Білецького про творчість поета. Слідуючий номер — жива картина: Кобзар п. Щербина серед народу на сцені проспіває твори поета. Другий відділ програми концерту складатиметься із деклямаційно-музично вокальної частини, в якій приймуть участь такі артистичні сили: пп. Гребінецька, Царикова, Бесарабов, Загаров, Москвичів, Смирнов. Закликаємо шановне громадянство взяти в концерті як найбільшу участь.

— **Артист Іван Рубчак** святкує у вівторок, 14 ц. м. ювілей 25 літньої праці на українській сцені виставою „Хата за селом“. Ювілят виступить у ролі старого Лепюка, а його діти, артистка Надя Рубчаківна в ролі Мотруни і артистка Ярослава Рубчак Мойсейовичева в ролі циганки Ази.

— **Стріндберґова драма „Батько“** виставлена буде в театрі „Бесіди“ в четвер 16. ц. м. В заголовній ролі виступить Олександер Загаров. Це одна з найкращих його креацій.

— **Допоможіть безпомічній вдовиці** з трьома малолітними сиротами, яких батька убили польські жовняри при арештуванню у вересні 1920 р. Вони живуть в крайній нужді. Датки проситься висилати до канцелярії адвоката Д-ра Юл. Олесницького, Станиславів, вул. Липова (для Несторакової). 1—2

— **Корабельна Тов.** Звертаємо увагу, що представником фірми United American Lines Incorp, що має свою філію у Львові при вул. Коперника 26, є п. Освальд Віттлін, котрий дає запоруку солідної обслуги клієнтелі. 887 1—1

ЖЕРТВИ

Пресовий фонд.

На пресовий фонд української незалежної преси зложили в марках польських: Інж. Андрій К о р н е л я Львів 3000 кличе: інж. Тузяка Станиславів, Інж. Стефанович Микуличин, п. Гірнякову дир. Львів, Здоровє; Василь Б о л ю х Львів 3000, кличе: о. Григорія Скаскова Княжолука, інж. Льва Сеника Товмач, д-ра Осипа Білинського, Загірє; д-р Мих. М е л ь н и к Бутин 1000, кличе: о. Артимишина Бутини, д-ра Миколу Штойка Дрогобич; Прокіп Т р а ч Конюшки 2·0, кличе управителів шкіл П. Корольчука Креховичі, М. Ромаха Чесники, М. Головчака Глиняни; Мих. К о м а р и н с ь к и й комісар, Заліщики 1000, кличе: інж. А. Комаринського Комарно, Я. Скульського вл. дібр Заліщики, д-ра О. Маковея дир. сем. Заліщики, М. Білинка ґімн. проф. Стрий; о. Лев Ю р ч и н с ь к и й Доброміль 500.

ОПОВІСТКИ.

Народній театр тов. „Українська Бесіда“ у Львові, під артистичним проводом Олександра З а г а р о в а. Саля Тов. ім. М. Лисенка, вул. Шашкевича ч 5.

Четвер, 16. марта: премієра „БАТЬКО“, драма на 3. дії Августа Стріндберґа в перекладі Ярослава Сенькова.

Початок о годині 7·30 вечером.

Білети в ціні від 500 - 200 Мп. продає „Народня Торговля“, а в день вистави від год. 4·30 попол. Каса театру. X 1—?

Засідання комітету урядж. вечера товариських забав на дохід українських інвалідів у вівторок 14. ц. м., год. 6. веч. в „Землі“. 895 1—1

З нагоди вінчання п. Степана Татуха з п. Богданкою Джеровичівною зложили гості в домі п. радн. Івана Копача 12.000 мп. на інвалідів. 1—1

Позір Камінеччина! Дня 19. марта 1922 р. улаштовується заходом усіх українських Товариств в Камінці Струміловій СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ в честь нашого незабутнього Генія ТАРАСА ШЕВЧЕНКА при ласкавій співучасти Вп. п. Орлян. Проситься о численну участь. 1—1

Дрібні оголошення.

КАМЕНИЦЮ вільний льокаль або мешкання продасть господар Потоцького 34. 891 1—1

ПОШУКУЮ хлопця до шевської науки. Качмарський Осип Львів, Льва Сапіги 57. 895 1—5

ПРИЙМУ лекцію з низших клас. На бажання учу англійської мови. Зголошення до Адміністрації „Солідність“. 984 1—1

ФІЛЬВАРОЧОК невеличкий куплю в повітах: Коломия, Снятин або Городенка. Львів, Потоцько го 58. Архітектови. 892 1—2

ДОБРА ПОСАДА. Шукаю здібного фаховця на управителя більшої молочарні на селі. Бувші УСС. мають першенство Іван Курманович, Гонятичі-двір п. Черкаси. 853 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ І ОБОРОНЕЦЬ В КАРНИХ СПРАВАХ

Д-р Роман Секела

веде канцелярію 812 4—4

в ПЕРЕМИШЛІ при вул Фредри 6

(побіч Ринку), число телефону 149.

В школі наша будучність!

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Товариства взаїмного кредиту

„Хліборобський союз“

стоваришення зар. з обм. пор. в Калуші відбудуться дня 3. цвітня 1922 о годині 2. попол. у власній хаті зі слідуючим денним порядком:

1) Відкриття Зборів.
2) Вибір президії.
3) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів.
4) Звіт з діяльности і рахунків за 1921 р.
5) Відчитання Звіту з переведеної ревізії Краєвим Союзом ревізійним.
6) Звіт ревізійної Комісії з внеском на уділення абсолюторії.
7) Розділ чистого зиску.
8) Доповняючий вибір 4 членів надзірної ради.
9) Евентуальний вибір 2 членів управи і 2 заступників.
10) Зміна статуту (§ 15.).
11) Бажання і запити членів.

На случай браку комплету відбудуться другі Загальні Збори з тим самим порядком нарад і в тім самім льокалі о год. 3. пополудни, а рішення їх будуть правосильні без огляду на число присутних членів. — Біланси і замкнення рахункові можна переглядати в урядових годинах від 26 марта 1922. — **УПРАВА.** 888 1—1

Ч. 60/22. **ПОВІДОМЛЕННЯ.**

Отсим подається Вп. Членам Тов-а „ЧОРНОГОРА“ в Коломиї до відома, що

Звичайні Загальні Збори

Тов-а відбудуться дня 26. марта 1922 р. о 2. годині з полудня в гімнастичній салі „Народнього Дому“ зі слідуючим денним порядком:

1) Отворення Загальних Зборів.
2) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів.
3) Звіт Дирекції Товариства з діловодства по день 21. марта 1922 р. і за рік адмін. від 11./6. до 31./12. 1921.
4) Звіт Шконтруючої Комісії з внеском на уділення абсолюторії Надзірній Раді і Управі.
5) Вибір Надзірної Ради, а то 9 членів і 3 заступників.
6) Вибір директора, касієра і одного заступника директора.
7) Затвердження внесень що до чистого зиску і инших внесень Надзір. Ради.
8) Запити.

Коли би на тих Загальних Зборах не явилося приписане число членів, то Збори відбудуться того самого дня о 3. год. з полудня без огляду на число присутних членів.

Вступ на Загальні Збори дозволений лише тим, що підписали заяви і зістали принятї в члени Тов-а.

Білянс можна переглядати в льокалі Т-ва від д. 17. марта 1922 в уряд. годинах.

За Надзірну Раду:

Ромуальд Думин вр. голова. 893 1—1 **Володимир Чех** вр. секретар.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Товариства господ.-кредит.

„ПОМІЧ“ в Микулинцях

відбудуться дня 2. цвітня 1922., о год. 4. пополудни в домі чит. „Просвіти“ в Микулинцях зі слідуючим порядком:

1) Відчитання протоколу з попередних загальних зборів.
2) Звіт Дирекції з діяльности і рахунків за час 1914—1921.
3) Справоздання контрольної комісії.
4) Затвердження рахунків і білянсу за час 1914—1921.
5) Розділ зиску за 1914—1921.
6) Вибір цілої Надзираючої Ради і затвердження вибору 3 членів Управи.
7) Зміна статута.
8) Внески.

Колиб в вище означенім часі не явилося приписане статутом число членів — збори відбудуться того самого дня о год. 5. пополудни без огляду на число присутних членів.

Річні звіти, рахунки і білянси виложені в льокали стоваришення до переглядання членів.

890 1—1 **НАДЗІРНА РАДА.**

ЗВИЧАЙНІ

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Господарсько-торговельної Спілки

„СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“

стоваришення зарестр. з обмеж. порукою **в КОПИЧИНЦЯХ** відбудуться дня 1. квітня 1922 р. о год. 11. перед полуднем в салі „Народнього Дому“ з слідуючим денним порядком:

1) Відчитання протоколу.
2) Звіт Управи з діяльности, затвердження річного звіту і білянсів,
3) Уділення абсолюторії.
4) Розділ зисків.
5) Зміна статута.
6) Затвердження вибору Управи і доповняючий вибір Надзірної Ради.
7) Внески членів.

Річний звіт, річні рахунки і білянс є виложені в льокалі стоваришення для перегляду членам в годинах урядових.

На случай браку комплету на отсих Загальних Зборах, відбудуться другі Збори з тим самим порядком о годині 12. в полудне того самого дня.

Копичинці, дня 7. марта 1921.

За Надзірну Раду:

Осип Радзівіл в. р. голова. 889 1—1 **Степан Сафіян** в. р. секретар.

Прибувших з Америки

посідаючих „American Citizenship“ або „Canadian Citizenship“ проситься подати свої адреси під: Володимир Юрковський, Адміністрація „Вістника“. 844 1—1

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кузька. З друкарні Спілки „Діло“.